

---

*Zasady przeliczania nakładów finansowych poniesionych w latach 1945–2010 przez Muzeum Pałacu w Wilanowie i jego poprzednika prawnego*

Autor: Mirosław Klusek

Artykuł opublikowany w „Annales. Etyka w życiu gospodarczym” 2014, vol. 17, nr 2, s. 97-111

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Stable URL: [http://www.annalesonline.uni.lodz.pl/archiwum/2014/2014\\_2\\_klusek\\_97\\_111.pdf](http://www.annalesonline.uni.lodz.pl/archiwum/2014/2014_2_klusek_97_111.pdf)

---

*Rules of Counting Financial Costs Incurred between 1945 and 2010 by The Palace Museum in Wilanów and Its Legal Predecessor*

Author: Mirosław Klusek

Source: 'Annales. Ethics in Economic Life' 2014, vol. 17, no. 2, pp. 97-111

Published by Lodz University Press

Stable URL: [http://www.annalesonline.uni.lodz.pl/archiwum/2014/2014\\_2\\_klusek\\_97\\_111.pdf](http://www.annalesonline.uni.lodz.pl/archiwum/2014/2014_2_klusek_97_111.pdf)

© Copyright by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2014

Used under authorization. All rights reserved.

Mirosław Kłusek

Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

e-mail: mirekklusek@op.pl

## **Zasady przeliczania nakładów finansowych poniesionych w latach 1945–2010 przez Muzeum Pałacu w Wilanowie i jego poprzednika prawnego**

---

### **Rules of counting financial costs incurred between 1945 and 2010 by The Palace Museum in Wilanów and its legal predecessor**

Between 1945 and 2010 the Palace Museum in Wilanów and its legal predecessor incurred particular financial costs which could be expressed in money (in circulation), in nominal values. The aim of this article is to express the costs according to unchanged price measures: the American dollar, gold and rye.

The conducted research shows that the overall costs borne by The Palace Museum in Wilanów between 1945 and 2010 were 297 mln zł (Polish currency), after counting which included money exchange and denomination, or \$124 mln (in USD). According to the average exchange rate in 2010, it gives the sum of 375 mln zł (\$1 equals 3,02 zł).

The costs measured in rye equalled 10.5 mln q (average price of rye in 2010 was 1 q = 42,12 zł). In the end, it gives the sum of 442 mln zł. As to world gold prices, the costs were 542,000 ounces of pure gold (in 2010 1 ounce of gold costs \$1421,6). It gives \$771 mln according to the average exchange rate in 2010 and 2329 mln zł (\$1 = 3,02 zł).

It can be a matter of discussion which one of these three measures shows the real value of the costs incurred since 1945. Fortunately, there is no question that a counting method which takes into consideration exchanged money and denomination ought not to be used in measuring nominal values.

**Keywords:** re-privatization, exchange rate, price of gold

**JEL Classification:** N14

---

## 1. Uwagi wstępne

Tradycja badań naukowych dotyczących zasad przeliczania cen na ziemiach polskich jest długa. Zwłaszcza po I wojnie światowej, podobnie jak na całym świecie, w Polsce powstało szereg opracowań naukowych poświęconych badaniu kształtowania się cen w przeszłości<sup>1</sup>.

W międzywojniu Stanisław Hoszowski, odnosząc się do badania cen w kursującym pieniądzu, a więc cen nominalnych, słusznie zaważył, że od miernika zmian cen oczekujemy stałości<sup>2</sup>. W Polsce w latach dwudziestych XX w. w badaniach nad cenami w wiekach wcześniejszych takim miernikiem były kruszce: złoto i srebro. Ceny nominalne przeliczano na ceny „faktyczne” – na ilość kruszcu. O wyborze kruszcu decyduje, czy w badanym okresie mamy do czynienia z monometalizmem, czy z bimetalizmem. Trudność powstawała w przypadku bimetalizmu, była ona jednak pozorna. Kraje bimetaliczne w rzeczywistości były monometaliczne, gdyż zawsze jeden z kruszców zyskiwał przewagę nad drugim – ten, który w danych relacjach gospodarczych odgrywał ważniejszą rolę. Następnie należy ustalić równowartość w kruszcu dla pieniądza, w którym są wyrażone ceny nominalne. Jeżeli mamy do czynienia z pieniądzem pełnowartościowym, to najprościej zastosować jego kurs w kruszcu, a jeżeli go nie ma, to kurs w innym pieniądzu pełnowartościowym<sup>3</sup>.

Przeliczanie przez historyków cen nominalnych jedynie na ceny „faktyczne” – w ilości złota ma zastosowanie wyłącznie do czasów odległych. Współcześni badacze zajmujący się międzywojnem i okresem po II wojnie światowej nie mogą ograniczać się do stosowania jako przelicznika złota. W Polsce międzywojennej miernikami zmian cen, gwarantującymi stałość, oprócz złota były żyto i dolar amerykański. Nauczone inflacyjnym doświadczeniem instytucje długoterminowego kredytu ziemskiego emitowały listy zastawne opiewające na trwałe miernik wartości, niezależny od kursu obiegowej waluty – złoty w złocie lub dolar amerykański. Poznańskie Ziemstwo Kredytowe w 1925 r. uruchomiło natomiast długoterminowy kredyt w formie 6-procentowych listów żytnich<sup>4</sup>. Ze stosowaniem żyta jako miernika cen mamy do czynienia w Polsce również po II wojnie światowej. Do dziś wysokość podatku gruntowego naliczanego rolnikom zależy od cen żyta na rynku krajowym.

<sup>1</sup> W historiografii polskiej do najważniejszych opracowań wydanych do 1931 r. należą: Stanisława Hoszowskiego *Ceny we Lwowie w 16 i 17 wieku* (Lwów 1928); *Historyczne badania cen*, „Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych” 1931, t. I, s. 53–77. Z drobniejszych publikacji należy wymienić: J. Fiedorowicz, *Ruch i wskaźnik cen na rynku warszawskim* (Warszawa 1921); A. Ignatiuk, *Rozwój cen w b. Królestwie Polskim 1904–1913*, Rocznik Biblioteki Wyższej Szkoły Handlowej, t. V, Warszawa 1927; J. Wiśniewski, *Indeksy cen hurtowych w Królestwie Polskim 1894–1903*, Rocznik Biblioteki Wyższej Szkoły Handlowej, t. III, Warszawa 1927.

<sup>2</sup> S. Hoszowski, *Historyczne badania cen*, „Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych” 1931, t. I, s. 75.

<sup>3</sup> Ibidem.

<sup>4</sup> *Emisja listów zastawnych ziemskich w roku 1926*, „Rolnik Ekonomista” 1926, t. II, s. 374–375, brak autora; W. Borowski, *Długoterminowy Kredyt Ziemski w Polsce Odrodzonej*, „Rolnik Ekonomista” 1929, t. VII, s. 180–182.

W związku z tym nakłady finansowe poniesione w latach 1945–2010 przez Muzeum Pałacu w Wilanowie i jego poprzednika prawnego w kursującym pieniądzu, a więc w wartościach nominalnych, powinny zostać przeliczone wedle następujących stałych mierników cen: cen dolara amerykańskiego, złota i cen żyta.

## 2. Ceny dolara amerykańskiego, złota i żyta

Po wojnie, 23 sierpnia 1945 r., po raz pierwszy ustalono kurs złotego do dolara amerykańskiego (USD) na poziomie  $100 \text{ zł} = 1 \text{ USD}$ . Postępująca zmiana siły nabywczej złotego wymogła korektę kursu. 27 maja 1947 r. podwyższono go do wysokości  $250 \text{ zł}$  za  $1 \text{ USD}$ . Jeszcze w tym samym roku, 1 września, podniesiono do wysokości  $400 \text{ zł/USD}$ . Kurs ten przetrwał do 1950 r. Zgodnie z postanowieniami reformy pieniężnej z 30 października 1950 r. pieniądz stary został wymieniony na pieniądz nowy w stosunku  $100:1$ , a ceny i płać przeliczono w stosunku  $100:3$ . Według przeliczenia cen kurs dolara wynoszący  $400 \text{ zł}$  w nowym pieniądzu powinien wynosić  $12 \text{ zł}$  ( $400 \text{ zł/USD} \times 3/100 = 12 \text{ zł/USD}$ ). Zdecydowano się jednak na podwyższenie wartości złotego (rewaluacji) i ustalono kurs na poziomie  $4 \text{ zł} = 1 \text{ USD}$ . Wynikało to z faktu, że nowy kurs przyjął formę kursu parytetowego:  $1 \text{ zł} = 0,222168 \text{ g}$  czystego złota. Przy ówczesnym parytecie USD w stosunku do złota dawało to właśnie te  $4 \text{ zł}$  za  $1 \text{ USD}$ <sup>5</sup>. O takim parytecie złotego do dolara amerykańskiego według Andrzeja Jezierskiego zadecydowały względy polityczne. W marcu 1950 r. wprowadzono nowy parytet rubla –  $0,222 \text{ g}$  czystego złota, i przymusowy kurs  $4 \text{ ruble} = 1 \text{ USD}$ . Zrównanie parytetu rubla i złotego związane było z powstaniem RWPG<sup>6</sup>.

Objęcie władzy przez Władysława Gomułę w październiku 1956 r. niosło za sobą reformy gospodarcze, w tym także reformy pieniężne. Od jesieni 1956 r. zaczęła się rozwijać turystyka zagraniczna, bardzo znacznie wzrósł ruch zagraniczny. Nierealnie zawyżony kurs parytetowy złotego do dolara amerykańskiego, którego przywilej wymiany ograniczał się do bardzo wąskiej grupy osób (dyplomaci, sportowcy, artyści), musiał ulec modyfikacji. W 1957 r. wprowadzono zróżnicowany kurs złotego: kurs podstawowy stosowany przy rozliczeniach w handlu zagranicznym z bankami drugiego obszaru płatniczego, który wynosił  $4 \text{ zł}$  za  $1 \text{ USD}$  i późniejsze tzw. złote dewizowe ( $4 \text{ złd} = 1 \text{ USD}$ ). Z czasem kurs podstawowy stosowany był jedynie w planowaniu, sprawozdawczości i statystyce handlu zagranicznego i regulowaniu płatności zagranicznych. Tak zwany kurs turystyczny był sześciokrotnie wyższy od podstawowego, i wynosił  $24 \text{ zł}$  za  $1 \text{ USD}$ . Dotyczył on osób fizycznych polskich i zagranicznych przy wymianie walut w ruchu turystycznym. Kurs bonów PKO SA był 18-krotnie wyższy od podstawowego, i wynosił  $72 \text{ zł}$  za  $1 \text{ USD}$ . Z tego kursu korzystały osoby wracające z zaoszczędzonymi dietami, otrzymujące przekazy w dewizach itd.<sup>7</sup> Od 1957 r. do

<sup>5</sup> G. Wójtowicz, *Kurs walutowy: stabilny czy zmienny?*, „Bank i Kredyt” 1984, nr 1, s. 21.

<sup>6</sup> A. Jezierski, *Reformy pieniężne w Polsce w perspektywie historycznej*, „Bank i Kredyt” 1994, nr 10, s. 13.

<sup>7</sup> Ibidem, s. 14.

rozliczeń z tytułu obrotów towarowych zastosowano tzw. kurs turystyczny (kurs specjalny), sześciokrotnie wyższy od podstawowego: 24 zł = 1 USD. Kurs ten przetrwał aż do 1971 r. – w grudniu tego roku nastąpiła zmiana kursu podstawowego z 4 złd za 1 USD na 3,68 złd za 1 USD. W związku z tym w 1972 r. kurs dolara amerykańskiego w stosunku do złotego został obniżony do 22,08 zł za 1 USD. Powodem zmiany była dewaluacja waluty amerykańskiej. Kurs parytetowy złotego do dolara amerykańskiego uległ zmianie po 21. latach. Następna zmiana kursu podstawowego – z 3,68 złd za 1 USD na 3,32 złd za 1 USD – nastąpiła 15 lutego 1973 r., i była wynikiem kolejnej dewaluacji dolara amerykańskiego. W związku z tym kurs dolara amerykańskiego w stosunku do złotego wyniósł 1:19,92 i pozostawał na niezmiennym poziomie do 1977 r. W kwietniu 1978 r. przyjęto zasadę zmiennego kursu bieżącego (do 31 grudnia 1981 r. – kursu podstawowego), który był ustalany co 2–3 tygodnie. W ustalaniu kursu bieżącego stosowano metodę „koszyka walut”. W koszyku o wartości 100 zł znalazły się waluty zagraniczne w ilości proporcjonalnej do ich udziału w zagranicznych obrotach płatniczych – udział ten nie mógł być jednak mniejszy niż 1%. Były to przede wszystkim: dolar amerykański, marka zachodnioniemiecka i frank francuski. Bieżący kurs dolara do złotego zależał od „koszyka” i bieżącego kursu dolara na rynkach walutowych. W tym czasie w zakresie walut krajów kapitalistycznych, podobnie jak i socjalistycznych, występowały trzy rodzaje kursów: kurs podstawowy, kurs handlowy i kurs niehandlowy. Kurs podstawowy wynikał z porównania zawartości złota w złotym – bardziej złotym dewizowym i dolarze amerykańskim. Kurs ten był stosowany w sprawozdawczości, planowaniu i statystyce obrotów handlu zagranicznego i obrotów płatniczych z zagranicą. Kurs handlowy, tzw. relacja, był iloczynem kursu podstawowego i przelicznika 16 zł = 1 złd. Wykorzystywano go przy rozliczeniach w handlu zagranicznym. Ostatnim rodzajem był kurs niehandlowy, określany mianem kursu specjalnego. Jego wartość stanowił iloczyn kursu podstawowego i przelicznika 10 zł = 1 złd. Stosowano go przy rozliczeniach operacji niehandlowych. W końcu 1981 r. występowały następujące kursy: kurs podstawowy – 3,49 złd = 1 USD; kurs handlowy (relacja) – 55,34 zł = 1 USD; kurs niehandlowy (kurs specjalny) – 34,90 zł = 1 USD<sup>8</sup>.

W styczniu 1982 r. została przeprowadzona reforma systemu kursów walutowych. Zlikwidowano złoty dewizowy i wprowadzono koncepcję kursu submarginalnego. Podstawowy kurs złotego do dolara amerykańskiego ustalono na poziomie 80 zł = 1 USD, co oznaczało dewaluację złotego aż o 30%. Wzrosła częstotliwość zmian kursu. Kurs bieżący, bankowy, zmieniał się co tydzień. Kolejna zmiana kursu podstawowego nastąpiła 1 lipca 1983 r. – 95 zł = 1 USD. W stosunku do kursu z końca czerwca nastąpiła dewaluacja złotego o prawie 8%. Powodem była mocna pozycja waluty amerykańskiej<sup>9</sup>. Głównym celem reformy systemu kursów walutowych z 1982 r. było odejście od stosowania kursów parytetowych. Stało się to możliwe w drodze uchylecia przepisu mówiącego, że złoty jest równy 0,222168 g czystego złota. Wymagało to zmiany ustawy z 28 październi-

<sup>8</sup> G. Wójtowicz, *Kursy walutowe w latach 1982–1987*, „Bank i Kredyt” 1987, nr 10, s. 1.

<sup>9</sup> Idem, *Kurs walutowy: stabilny czy zmienny?*, „Bank i Kredyt” 1984, nr 1, s. 19–23.

ka 1950 r. o zmianie systemu pieniężnego. Zmianę tę wprowadzono mocą ustawy o prawie bankowym z 26 lutego 1982 r. W wyniku reformy zlikwidowano kurs podstawowy, pojęcie złotego dewizowego i przeliczniki do kursu podstawowego, czyli zlikwidowano wszystkie rodzaje kursów z wyjątkiem podstawowego<sup>10</sup>.

W latach 1982–1987 z powodu wzrostu cen krajowych konieczny był szereg kolejnych dewaluacji złotego (tab. 1).

Tabela 1. Podstawowy kurs złotego do dolara amerykańskiego w latach 1982–1987

| Data            | Kurs zł/USD | Stopa dewaluacji w stosunku do kursu bieżącego przed dewaluacją (w %) |
|-----------------|-------------|-----------------------------------------------------------------------|
| 1 stycznia 1982 | 80          | —                                                                     |
| 1 lipca 1983    | 95          | 7,3                                                                   |
| 1 marca 1984    | 110         | 10,7                                                                  |
| 1 września 1984 | 123         | 8,0                                                                   |
| 1 stycznia 1985 | 138         | 8,5                                                                   |
| 1 czerwca 1985  | 159         | 14,4                                                                  |
| 1 lutego 1986   | 170         | 13,5                                                                  |
| 1 września 1986 | 200         | 19,4                                                                  |
| 1 lutego 1987   | 240         | 19,5                                                                  |

Źródło: G. Wójtowicz, *Kursy walutowe w latach 1982–1987*, „Bank i Kredyt” 1987, nr 10, s. 3.

W obrocie krajowym i zagranicznym w rozliczeniach dewizowych stosowano kursy publikowane przez Narodowy Bank Polski: kursy średnie – stosowane w rozliczeniach wewnątrzbankowych i międzybankowych; kursy kupna i sprzedaży – stosowane w rozliczeniach z pozostałymi jednostkami pozabankowymi. Kursy kupna były niższe od kursów średnich o 0,5%, a kurs sprzedaży był wyższy od kursu średniego o 0,5%. Powstała różnica w wysokości 1%, tzw. spread, służyła pokryciu kosztów bankowych. W przypadku walut krajów kapitalistycznych spread wynosił 4%, gdzie kurs kupna był niższy od średniego o 2%, a kurs sprzedaży o 2% wyższy od kursu średniego<sup>11</sup>.

Ze względu na wysoką inflację i wzrost cen w drugiej połowie 1989 r. kurs złotego w stosunku do walut zagranicznych był wielokrotnie zmieniany. W lipcu wynosił 835 zł za 1 USD, a w grudniu było to już 6500 zł za 1 USD. Od 2 stycznia 1990 r. złoty został zdewaluowany – 9500 zł stanowiło równowartość 1 USD<sup>12</sup>. Dane dotyczące notowań dolara amerykańskiego w stosunku do złotego dla pozostałego badanego okresu, czyli lat 1990–2010, zostały zaczerpnięte ze strony internetowej Narodowego Banku Polskiego.

Do przeliczenia nakładów finansowych poniesionych przez Muzeum Pałacu w Wilanowie i jego poprzednika prawnego na złoto zastosowano światowe

<sup>10</sup> Idem, *Kursy walutowe w latach 1982–1987...*, s. 2.

<sup>11</sup> Ibidem, s. 4.

<sup>12</sup> P. Wyczański, *Polityka kursowa ostatnich lat*, „Bank i Kredyt” 1992, nr 5, s. 5.

notowania tego kruszcu w USD. Powodem była dostępność cen dla wszystkich badanych lat<sup>13</sup> – po przeliczeniu wydatków poniesionych w złotych na dolary amerykańskie można te ostatnie łatwo przeliczyć na złoto. W przypadku cen krajowych złota w wyniku badań niestety udało się jedynie ustalić, że cena skupu w Narodowym Banku Polskim 1 grama czystego złota w 1953 r. wynosiła 4,50 zł<sup>14</sup>. Jest całkiem możliwe, że cena ta została ustalona w 1950 r. przy okazji reformy pieniężnej. Cena 4,50 zł za gram złota obowiązywała co najmniej do 1965 r., kiedy zgodnie z pismem ministra finansów z 22 września tegoż roku zwiększono wartość złota – z 4,50 zł za gram do 27 zł za gram<sup>15</sup>. Od 1 grudnia 1965 r. wielkość zapasu złota państwa przeliczano wg nowej relacji<sup>16</sup>. Co nie musi oznaczać, że była to cena obowiązująca przy skupie złota przez NBP. Ceny żyta zostały natomiast ustalone na podstawie roczników statystycznych za lata 1949–2010.

### 3. Nakłady finansowe za lata 1945–2010

Na podstawie ustaleń Muzeum Pałacu w Wilanowie, opierających się na dostępnych materiałach archiwalnych, zostało opracowane zestawienie przedstawiające finansowe nakłady poniesione na nie w latach 1945–2010 (tab. 2). Tu należy się kilka wyjaśnień: płać za lata 1952–1986 otrzymano, mnożąc średnie zatrudnienie przez średnią krajową w Gospodarce Narodowej. Na podstawie dostępnych materiałów wyodrębniono następujące kwoty na konserwację ruchomych obiektów muzealnych w poszczególnych latach: 2003 – 130 601,11 zł; 2004 – 621 006,99 zł; 2005 – 469 532,64 zł; 2006 – 880 345,33 zł; 2007 – 621 867,62 zł; 2008 – 357 000,00 zł; 2009 – 306 017,20 zł. Podane kwoty nie obejmują kosztów zużytych materiałów i wynagrodzeń pracowniczych, lecz jedynie koszty poniesione przez muzeum z tytułu zlecenia prac konserwatorskich zleceńbiorncom. W poszczególnych latach, z powodu braku dokumentacji, kwoty zostały zaznaczone na niebiesko i są wartościami niedoszacowanymi. Wielkości zaznaczone kursywą w niebieskim kolorze są natomiast wartościami szacunkowymi, stanowiącymi średnią arytmetyczną wydatków dla lat poprzedzających i następujących obliczanego roku. Kwoty nakładów poniesionych w poszczególnych latach z tabeli 2 stanowią bazę wyjściową do dalszej analizy.

<sup>13</sup> Światowe notowania cen złota za lata 1880–2012 dostępne są m.in. na stronie internetowej: [www.andrzej-baranowski.pl/auceny.htm](http://www.andrzej-baranowski.pl/auceny.htm).

<sup>14</sup> Tabela kursowa nr 1, „Wiadomości Narodowego Banku Polskiego” 1953, nr 2, s. 142

<sup>15</sup> A. Jezierski, C. Leszczyńska, *Narodowy Bank Polski 1948–1970*, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2001, s. 356. Archiwum Narodowego Banku Polskiego, sygn. 93/93 p. 15, Sprawozdanie Ministerstwa Finansów z kontroli bilansu NBP za rok 1965, s. 36.

<sup>16</sup> A. Jezierski, C. Leszczyńska, op. cit., s. 356.

Tabela 2. Udokumentowane wydatki nominalne poniesione na Muzeum Pałacu w Wilanowie w latach 1945–2010 (w zaokrągleniu do pełnego złotego)

| Rok  | Konservacja |           | Utrzymanie instytucji |           | Razem      |
|------|-------------|-----------|-----------------------|-----------|------------|
|      | Pałac       | Park      | Place                 | Pozostałe |            |
| 1945 | 290 048     | 148 680   | 11 000                | 36 453    | 486 180    |
| 1946 | 157         | 179 000   | 123 290               | 1881      | 304 328    |
| 1947 | 170         | 17 800    | 62 950                | 1506      | 824 26     |
| 1948 | 6300        | 52 070    | 994 075               | 114 357   | 1 166 802  |
| 1949 | 80 539      | 411 836   | 703 666               | 134 439   | 1 330 480  |
| 1950 | 80 539      | 2 202 643 | 1 040 980             | 85        | 3 324 246  |
| 1951 | 80 539      | 256 321   | 1 214 772             | 66 063    | 1 617 696  |
| 1952 | 80 539      | 9567      | 1 322 256             | 116       | 1 412 474  |
| 1953 | 476 935     | 103 430   | 1 865 760             | 330 708   | 2 776 833  |
| 1954 | 4 804 008   | 106 522   | 1 755 000             | 378 651   | 7 044 181  |
| 1955 | 4 074 634   | 107 638   | 1 814 400             | 633 448   | 6 630 120  |
| 1956 | 4 561 557   | 310 000   | 2 146 560             | 22 685    | 7 040 802  |
| 1957 | 4 430 657   | 44 040    | 139 584               | 124 579   | 4 738 860  |
| 1958 | 4 450 057   | 78 400    | 123 000               | 81 860    | 4 733 317  |
| 1959 | 3 986 356   | 569 479   | 2 615 400             | 65 094    | 7 236 330  |
| 1960 | 4 802 133   | 247 996   | 2 995 200             | 288 333   | 8 333 662  |
| 1961 | 4 899 102   | 130 035   | 776 000               | 2 997 634 | 8 802 771  |
| 1962 | 16 701 675  | 329 834   | 3 225 600             | 438 781   | 20 695 890 |
| 1963 | 15 971 155  | 3 078 234 | 3 384 960             | 273 270   | 22 707 619 |
| 1964 | 475 026     | 803 760   | 3 486 720             | 410 573   | 5 176 079  |
| 1965 | 436 953     | 794 605   | 3 584 640             | 414 269   | 5 230 467  |
| 1966 | 5 158 043   | 785 450   | 3 713 280             | 547 877   | 10 204 650 |
| 1967 | 239 000     | 34 167    | 3 870 720             | 127 195   | 4 271 082  |
| 1968 | 2 601 102   | 613 540   | 4 498 416             | 106 976   | 7 820 034  |
| 1969 | 895 782     | 614 232   | 4 643 664             | 36 366    | 6190044    |
| 1970 | 835 658     | 581 985   | 4 773 960             | 54 350    | 6 245 953  |
| 1971 | 993 457     | 92 600    | 5 036 688             | 55 856    | 6 178 601  |
| 1972 | 47 095      | 41 900    | 5 359 224             | 29 368    | 5 477 587  |
| 1973 | 183 946     | 337 000   | 5 976 528             | 64 622    | 6 562 096  |
| 1974 | 1 263 475   | 1 100 000 | 6 803 160             | 69 210    | 9 235 845  |
| 1975 | 59 993      | 1 150 000 | 8 358 168             | 712 286   | 10 280 447 |
| 1976 | 7920        | 1 150 000 | 9 144 216             | 74 423    | 10 376 559 |
| 1977 | 7919        | 1 200 000 | 9 817 056             | 7 296 932 | 18 321 907 |
| 1978 | 7917        | 350 000   | 10 438 632            | 7 654 482 | 18 451 031 |
| 1979 | 7918        | 1 623 464 | 11 378 472            | 8 274 495 | 21 284 348 |
| 1980 | 7917        | 1 121 186 | 12 901 440            | 8 853 709 | 21 763 066 |
| 1981 | 7917        | 2 614 395 | 16 423 704            | 9 685 958 | 28 731 974 |

| Rok  | Konservacja |             | Utrzymanie instytucji |                | Razem          |
|------|-------------|-------------|-----------------------|----------------|----------------|
|      | Pałac       | Park        | Place                 | Pozostałe      |                |
| 1982 | 7917        | 16 170 387  | 24 843 816            | 11 739 381     | 52 761 501     |
| 1983 | 7917        | 7 088 000   | 30 918 600            | 23 572 677     | 61 587 194     |
| 1984 | 7917        | 24 221 284  | 35 965 968            | 28 782 239     | 88 977 408     |
| 1985 | 27 100      | 6 169 000   | 42 730 680            | 33 099 575     | 82 026 355     |
| 1986 | 126 000     | 29 052 000  | 51 466 920            | 38 098 611     | 118 743 531    |
| 1987 | 239 500     | 13 860 000  | 59 272 132            | 44 840 888     | 118 212 520    |
| 1988 | 239 501     | 34 540 000  | 123 481 756           | 150 036 798    | 308 298 055    |
| 1989 | 832 003     | 110 688 000 | 555 899 124           | 403 907 571    | 1 071 326 698  |
| 1990 | 646 214 646 | 329 806 000 | 3 097 078 164         | 2 592 190 670  | 6 665 289 480  |
| 1991 | 40 000 000  | 414 903 000 | 3 061 289 662         | 5 114 243 910  | 8 630 436 572  |
| 1992 | 55 000 000  | 414 903 000 | 4 672 628 520         | 6 812 778 234  | 11 955 309 754 |
| 1993 | 55 000 000  | 414 903 000 | 6 162 440 000         | 9 239 680 000  | 15 872 023 000 |
| 1994 | 180 000 000 | 500 000 000 | 7 953 089 601         | 25 583 044 732 | 34 216 134 333 |
| 1995 | 156 036     | 55 600      | 1 324 510,90          | 726 292        | 2 262 439      |
| 1996 | 40 000      | 316 000     | 2 066 764             | 3 886 000      | 6 308 764      |
| 1997 | 1 143 946   | 90 771      | 2 609 972             | 1 731 321      | 5 576 010      |
| 1998 | 884 654     | 64 993      | 2 671 075             | 3 400 446      | 7 021 168      |
| 1999 | 150 000     | 88 920      | 2 972 794             | 2 935 782      | 6 147 496      |
| 2000 | 700 000     | 129 000     | 3 316 248             | 4 336 004      | 8 481 253      |
| 2001 | 670 101     | 219 017     | 3 389 638             | 4 234 428      | 8 513 184      |
| 2002 | 818 496     | 235 000     | 3 369 881             | 4 769 161      | 9 192 539      |
| 2003 | 1 914 949   | 18 405      | 3 723 544             | 6 690 115      | 12 347 014     |
| 2004 | 11 721 347  | 369 621     | 4 688 953             | 6 026 367      | 22 806 287     |
| 2005 | 11 965 010  | 261 328     | 5 529 876             | 8 597 132      | 26 353 343     |
| 2006 | 12 025 913  | 2 882 350   | 5 816 731             | 10 665 175     | 31 390 169     |
| 2007 | 22 332 683  | 1 771 922   | 6 215 418,50          | 10 043 941     | 40 363 964     |
| 2008 | 17 264 285  | 2 915 648   | 6 518 000             | 9 982 995      | 36 680 928     |
| 2009 | 8 788 172   | 2 788 382   | 6 850 202             | 12 343 052     | 30 769 809     |
| 2010 | 15 914 180  | 5 816 655   | 6 850 202             | 13 982 325     | 42 563 362     |

Źródło: opracowanie własne.

#### 4. Przeliczenie nakładów finansowych

W 1950 r. nastąpiła wymiana pieniędzy w stosunku 100 zł starych za 1 zł nowy, a w 1995 r. została przeprowadzona denominacja 1:10 000. Obecnie zdarzają się przypadki, że sugerując się tym przy przeliczaniu kwot nominalnych dla lat 1945–1994, uwzględnia się wyłącznie wymianę pieniędzy i denominację. Zastosowanie tej metody dla naszych badań pokazuje poniżej zamieszczona tabela.

Tabela 3. Wydatki poniesione na Muzeum Pałacu w Wilanowie w latach 1945–2010 w ujęciu nominalnym po uwzględnieniu wymiany pieniędzy i denominacji (w zł)

| Rok  | Udokumentowane<br>wydatki (zł) | Przelicznik wg<br>wymiany pieniędzy<br>i denominacji | Kwota wydatków<br>po uwzględnieniu<br>wymiany pieniędzy<br>i denominacji (zł) |
|------|--------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| 1945 | 486 180                        | 1:1 000 000                                          | 0,49                                                                          |
| 1946 | 304 328                        | 1:1 000 000                                          | 0,30                                                                          |
| 1947 | 824 26                         | 1:1 000 000                                          | 0,08                                                                          |
| 1948 | 1 166 802                      | 1:1 000 000                                          | 1,17                                                                          |
| 1949 | 1 330 480                      | 1:1 000 000                                          | 1,33                                                                          |
| 1950 | 3 324 246                      | 1:10 000                                             | 3,32                                                                          |
| 1951 | 1 617 696                      | 1:10 000                                             | 1,62                                                                          |
| 1952 | 1 412 474                      | 1:10 000                                             | 1,41                                                                          |
| 1953 | 2 776 833                      | 1:10 000                                             | 2,78                                                                          |
| 1954 | 7 044 181                      | 1:10 000                                             | 7,04                                                                          |
| 1955 | 6 630 120                      | 1:10 000                                             | 6,63                                                                          |
| 1956 | 7 040 802                      | 1:10 000                                             | 7,04                                                                          |
| 1957 | 4 738 860                      | 1:10 000                                             | 4,74                                                                          |
| 1958 | 4 733 317                      | 1:10 000                                             | 4,73                                                                          |
| 1959 | 7 236 330                      | 1:10 000                                             | 7,24                                                                          |
| 1960 | 8 333 662                      | 1:10 000                                             | 8,33                                                                          |
| 1961 | 8 802 771                      | 1:10 000                                             | 8,80                                                                          |
| 1962 | 20 695 890                     | 1:10 000                                             | 20,70                                                                         |
| 1963 | 22 707 619                     | 1:10 000                                             | 22,71                                                                         |
| 1964 | 5 176 079                      | 1:10 000                                             | 5,18                                                                          |
| 1965 | 5 230 467                      | 1:10 000                                             | 5,23                                                                          |
| 1966 | 10 204 650                     | 1:10 000                                             | 10,20                                                                         |
| 1967 | 4 271 082                      | 1:10 000                                             | 4,27                                                                          |
| 1968 | 7 820 034                      | 1:10 000                                             | 7,82                                                                          |
| 1969 | 6 190 044                      | 1:10 000                                             | 6,19                                                                          |
| 1970 | 6 245 953                      | 1:10 000                                             | 6,25                                                                          |
| 1971 | 6 178 601                      | 1:10 000                                             | 6,18                                                                          |
| 1972 | 5 477 587                      | 1:10 000                                             | 5,48                                                                          |
| 1973 | 6 562 096                      | 1:10 000                                             | 6,56                                                                          |
| 1974 | 9 235 845                      | 1:10 000                                             | 9,24                                                                          |
| 1975 | 10 280 447                     | 1:10 000                                             | 10,28                                                                         |
| 1976 | 10 376 559                     | 1:10 000                                             | 10,38                                                                         |
| 1977 | 18 321 907                     | 1:10 000                                             | 18,32                                                                         |
| 1978 | 18 451 031                     | 1:10 000                                             | 18,45                                                                         |
| 1979 | 21 284 348                     | 1:10 000                                             | 21,28                                                                         |
| 1980 | 21 763 066                     | 1:10 000                                             | 21,76                                                                         |
| 1981 | 28 731 974                     | 1:10 000                                             | 28,73                                                                         |

| Rok   | Udokumentowane<br>wydatki (zł) | Przelicznik wg<br>wymiany pieniędzy<br>i denominacji | Kwota wydatków<br>po uwzględnieniu<br>wymiany pieniędzy<br>i denominacji (zł) |
|-------|--------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| 1981  | 28 731 974                     | 1:10 000                                             | 28,73                                                                         |
| 1982  | 52 761 501                     | 1:10 000                                             | 52,76                                                                         |
| 1983  | 61 587 194                     | 1:10 000                                             | 61,59                                                                         |
| 1984  | 88 977 408                     | 1:10 000                                             | 88,98                                                                         |
| 1985  | 82 026 355                     | 1:10 000                                             | 82,03                                                                         |
| 1986  | 118 743 531                    | 1:10 000                                             | 118,74                                                                        |
| 1987  | 118 212 520                    | 1:10 000                                             | 118,21                                                                        |
| 1988  | 308 298 055                    | 1:10 000                                             | 308,30                                                                        |
| 1989  | 1 071 326 698                  | 1:10 000                                             | 1071,33                                                                       |
| 1990  | 6 665 289 480                  | 1:10 000                                             | 6665,29                                                                       |
| 1991  | 8 630 436 572                  | 1:10 000                                             | 8630,44                                                                       |
| 1992  | 11 955 309 754                 | 1:10 000                                             | 11955,31                                                                      |
| 1993  | 15 872 023 000                 | 1:10 000                                             | 15872,02                                                                      |
| 1994  | 34 216 134 333                 | 1:10 000                                             | 34216,13                                                                      |
| 1995  | 2 262 439                      | 1:1                                                  | 2262439,28                                                                    |
| 1996  | 6 308 764                      | 1:1                                                  | 6308764,00                                                                    |
| 1997  | 5 576 010                      | 1:1                                                  | 5576010,00                                                                    |
| 1998  | 7 021 168                      | 1:1                                                  | 7021167,98                                                                    |
| 1999  | 6 147 496                      | 1:1                                                  | 6147496,07                                                                    |
| 2000  | 8 481 253                      | 1:1                                                  | 8481252,88                                                                    |
| 2001  | 8 513 184                      | 1:1                                                  | 8513184,47                                                                    |
| 2002  | 9 192 539                      | 1:1                                                  | 9192538,70                                                                    |
| 2003  | 12 347 014                     | 1:1                                                  | 12347013,77                                                                   |
| 2004  | 22 806 287                     | 1:1                                                  | 22806287,46                                                                   |
| 2005  | 26 353 343                     | 1:1                                                  | 26353343,28                                                                   |
| 2006  | 31 390 169                     | 1:1                                                  | 31390169,36                                                                   |
| 2007  | 40 363 964                     | 1:1                                                  | 40363963,78                                                                   |
| 2008  | 36 680 928                     | 1:1                                                  | 36680928,46                                                                   |
| 2009  | 30 769 809                     | 1:1                                                  | 30769809,15                                                                   |
| 2010  | 42 563 362                     | 1:1                                                  | 42563361,77                                                                   |
| Razem |                                |                                                      | 296 857 283,80                                                                |

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z rozważaniami zawartymi we wstępie wydatki poniesione w kursującym pieniądzu, a więc w wartościach nominalnych, powinny jednak zostać przeliczone wedle stałych mierników cen. W tym celu zostały zestawione ceny dolara amerykańskiego, złota, i ceny żyta za lata 1945–2010. Na ich podstawie dokonano przeliczenia udokumentowanych nakładów finansowych poniesionych przez Muzeum Pałacu w Wilanowie i jego poprzednika prawnego w latach 1945–2010 wedle cen dolara amerykańskiego, złota i cen żyta (tab. 4).

Tabela 4. Udokumentowane wydatki Muzeum Pałacu w Wilanowie wyrażone w dolarach amerykańskich, złocie oraz życie w latach 1945–2010

| Rok  | Udokumen-<br>towane<br>wydatki (zł) | Średni<br>kurs<br>1 USD<br>(zł) | Kwota<br>wydatków<br>(\$) | Światowa<br>cena<br>uncji <sup>17</sup><br>złota<br>z 31 XII<br>(\$) | Wielkość<br>wydatków<br>w uncjach<br>złota | Przeciętna<br>cena<br>1 q żyta<br>(zł) <sup>18</sup> | Wielkość<br>wydatków<br>w q żyta |
|------|-------------------------------------|---------------------------------|---------------------------|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------------------|----------------------------------|
| 1945 | 486 180                             | 100,00                          | 4862                      | 37,3                                                                 | 130,3                                      | 1 544                                                | 314,88                           |
| 1946 | 304 328                             | 100,00                          | 3043                      | 38,3                                                                 | 79,5                                       | 1 544                                                | 197,10                           |
| 1947 | 824 26                              | 250,00                          | 330                       | 43,0                                                                 | 7,7                                        | 3 051                                                | 27,02                            |
| 1948 | 1 166 802                           | 400,00                          | 2917                      | 42,0                                                                 | 69, 5                                      | 2 024                                                | 576,48                           |
| 1949 | 1 330 480                           | 400,00                          | 3326                      | 40,5                                                                 | 82,1                                       | 2 024                                                | 657,35                           |
| 1950 | 3 324 246                           | 400,00                          | 8317                      | 40,3                                                                 | 206,2                                      | 60,90                                                | 54585,33                         |
| 1951 | 1 617 696                           | 4,00                            | 404 424                   | 40,0                                                                 | 10110,6                                    | 60,50                                                | 26738,77                         |
| 1952 | 1 412 474                           | 4,00                            | 353 119                   | 38,7                                                                 | 9124,5                                     | 60,66                                                | 23285,1                          |
| 1953 | 2 776 833                           | 4,00                            | 694 208                   | 35,5                                                                 | 19555,2                                    | 57,64                                                | 48175,45                         |
| 1954 | 7 044 181                           | 4,00                            | 1 761 045                 | 35,3                                                                 | 49888,0                                    | 61,69                                                | 114186,8                         |
| 1955 | 6 630 120                           | 4,00                            | 1 657 530                 | 35,2                                                                 | 47088,9                                    | 62                                                   | 106937,4                         |
| 1956 | 7 040 802                           | 4,00                            | 1 760 201                 | 35,2                                                                 | 50005,7                                    | 60                                                   | 117346,7                         |
| 1957 | 4 738 860                           | 24,00                           | 1 974 53                  | 35,3                                                                 | 5593,6                                     | 114                                                  | 41568,95                         |
| 1958 | 4 733 317                           | 24,00                           | 1 972 22                  | 35,3                                                                 | 5587,0                                     | 145                                                  | 32643,57                         |
| 1959 | 7 236 330                           | 24,00                           | 301 514                   | 35,3                                                                 | 8541,5                                     | 146                                                  | 49563,9                          |
| 1960 | 8 333 662                           | 24,00                           | 347 236                   | 36,5                                                                 | 9513,3                                     | 143                                                  | 58277,36                         |
| 1961 | 8 802 771                           | 24,00                           | 366 782                   | 35,5                                                                 | 10331, 9                                   | 142                                                  | 61991,35                         |
| 1962 | 20 695 890                          | 24,00                           | 862 329                   | 35,4                                                                 | 24359,6                                    | 145                                                  | 142730,3                         |
| 1963 | 22 707 619                          | 24,00                           | 946 151                   | 35,3                                                                 | 26803,1                                    | 151                                                  | 150381,6                         |
| 1964 | 5 176 079                           | 24,00                           | 215 670                   | 35,4                                                                 | 6092,4                                     | 150                                                  | 34507,2                          |
| 1965 | 5 230 467                           | 24,00                           | 217 936                   | 35,5                                                                 | 6139,1                                     | 176                                                  | 29718,56                         |
| 1966 | 10 204 650                          | 24,00                           | 425 194                   | 35,4                                                                 | 12011,1                                    | 182                                                  | 56069,5                          |
| 1967 | 4 271 082                           | 24,00                           | 177 962                   | 35,5                                                                 | 5013,0                                     | 184                                                  | 23212,4                          |
| 1968 | 7 820 034                           | 24,00                           | 325 835                   | 43,5                                                                 | 7490, 5                                    | 183                                                  | 42732,42                         |
| 1969 | 6 190 044                           | 24,00                           | 257 919                   | 35,4                                                                 | 7285,8                                     | 186                                                  | 33279,81                         |
| 1970 | 6 245 953                           | 24,00                           | 260 248                   | 37,6                                                                 | 6921,5                                     | 184                                                  | 33945,4                          |
| 1971 | 6 178 601                           | 24,00                           | 257 442                   | 43,8                                                                 | 5877,7                                     | 188                                                  | 32864,9                          |
| 1972 | 5 477 587                           | 22,08                           | 248 079                   | 65,2                                                                 | 3804,9                                     | 299                                                  | 18319,69                         |
| 1973 | 6 562 096                           | 19,92                           | 329 422                   | 114,5                                                                | 2877,1                                     | 304                                                  | 21585,84                         |

<sup>17</sup> 1 uncja złota = 31,10 g tego kruszcu.<sup>18</sup> Z powodu braku danych dla roku 1945 przyjęto cenę z roku 1946. Dla lat 1946 i 1947 są to średnie roczne ceny miejscowe płacone rolnikom. Dla lat 1948 i 1949 podane są ceny miejscowe żyta płacone rolnikom przez Polskie Zakłady Zbożowe w roku gospodarczym 1948/49 (*Rocznik Statystyczny 1949*, s. 124). Dla lat 1952–1971 podane są ceny żyta w ramach dostaw obowiązkowych, dla lat 1972–1982 – ceny kontraktowane. Od 1983 r. są to przeciętne ceny skupu.

| Rok  | Udokumen-<br>towane<br>wydatki (zł) | Średni<br>kurs<br>1 USD<br>(zł) | Kwota<br>wydatków<br>(\$) | Światowa<br>cena<br>uncji <sup>19</sup><br>złota<br>z 31 XII<br>(\$) | Wielkość<br>wydatków<br>w uncjach<br>złota | Przeciętna<br>cena<br>1 q żyta<br>(zł) <sup>20</sup> | Wielkość<br>wydatków<br>w q żyta |
|------|-------------------------------------|---------------------------------|---------------------------|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------------------|----------------------------------|
| 1974 | 9 235 845                           | 19,92                           | 463 647                   | 195,2                                                                | 2375,2                                     | 296                                                  | 31202,18                         |
| 1975 | 10 280 447                          | 19,92                           | 516 087                   | 150,8                                                                | 3422,3                                     | 301                                                  | 34154,31                         |
| 1976 | 10 376 559                          | 19,92                           | 520 912                   | 145,1                                                                | 3590,0                                     | 440                                                  | 23583,09                         |
| 1977 | 18 321 907                          | 19,92                           | 919 774                   | 179,2                                                                | 5132,7                                     | 433                                                  | 42313,87                         |
| 1978 | 18 451 031                          | 32,43                           | 568 949                   | 244,9                                                                | 2323,2                                     | 427                                                  | 43210,84                         |
| 1979 | 21 284 348                          | 30,06                           | 708 062                   | 578,7                                                                | 1223,5                                     | 437                                                  | 48705,6                          |
| 1980 | 21 763 066                          | 31,76                           | 685 235                   | 641,2                                                                | 1068,7                                     | 422                                                  | 51571,25                         |
| 1981 | 28 731 974                          | 34,90                           | 823 266                   | 430,8                                                                | 1911,0                                     | 860                                                  | 33409,27                         |
| 1982 | 52 761 501                          | 84,82                           | 622 049                   | 484,5                                                                | 1283,9                                     | 1 433                                                | 36818,91                         |
| 1983 | 61 587 194                          | 91,62                           | 672 203                   | 415,0                                                                | 1619,8                                     | 1 767                                                | 34854,1                          |
| 1984 | 88 977 408                          | 113,72                          | 782 425                   | 331,3                                                                | 2361,7                                     | 1 756                                                | 50670,51                         |
| 1985 | 82 026355                           | 147,18                          | 557 320                   | 354,2                                                                | 1573,5                                     | 1 855                                                | 44219,06                         |
| 1986 | 118 743 531                         | 175,27                          | 677 490                   | 435,2                                                                | 1556,7                                     | 2 037                                                | 58293,34                         |
| 1987 | 118 212 520                         | 265,18                          | 445 782                   | 522,9                                                                | 852,5                                      | 2 388                                                | 49502,73                         |
| 1988 | 308 298 055                         | 430,63                          | 715 923                   | 441,0                                                                | 1623,4                                     | 4 627                                                | 66630,23                         |
| 1989 | 1 071 326 698                       | 1 446,31                        | 740 731                   | 433,4                                                                | 1709,1                                     | 13 100                                               | 81780,66                         |
| 1990 | 6 665 289 480                       | 9 500,00                        | 701 609                   | 423,8                                                                | 1655,5                                     | 60 500                                               | 110170,1                         |
| 1991 | 8 630 436 572                       | 10 582,86                       | 815 511                   | 379,9                                                                | 2146,7                                     | 48 400                                               | 178314,8                         |
| 1992 | 11 955 309 754                      | 13 631,26                       | 877051                    | 356,3                                                                | 2461,6                                     | 86 900                                               | 137575,5                         |
| 1993 | 15 872 023 000                      | 18 145,47                       | 874 710                   | 419,2                                                                | 2086,6                                     | 172 200                                              | 92172,03                         |
| 1994 | 34 216 134 333                      | 22 726,95                       | 1 505 531                 | 409,8                                                                | 3673,8                                     | 174 500                                              | 196081                           |
| 1995 | 2 262 439                           | 2,34                            | 934 892                   | 385,6                                                                | 2424,5                                     | 22,54                                                | 100374,4                         |
| 1996 | 6 308 764                           | 2,70                            | 2 336 579                 | 367,8                                                                | 6352,9                                     | 35,93                                                | 175584,9                         |
| 1997 | 5 576 010                           | 3,28                            | 1 700 003                 | 288,8                                                                | 5886,4                                     | 37,12                                                | 150215,8                         |
| 1998 | 7 021 168                           | 3,49                            | 2 011 796                 | 288,0                                                                | 6985,4                                     | 32,08                                                | 218864,3                         |
| 1999 | 6 147 496                           | 3,97                            | 1 548 488                 | 287,5                                                                | 5386,0                                     | 30,13                                                | 204032,4                         |
| 2000 | 8 481 253                           | 4,35                            | 1 949 713                 | 272,2                                                                | 7162,8                                     | 36,15                                                | 234612,8                         |
| 2001 | 8 513 184                           | 4,09                            | 2 081 463                 | 278,7                                                                | 7468,5                                     | 36,46                                                | 233493,8                         |
| 2002 | 9 192 539                           | 4,08                            | 2 253 073                 | 346,7                                                                | 6498,6                                     | 33,19                                                | 276967,1                         |
| 2003 | 12 347 014                          | 3,89                            | 3 174 040                 | 414,8                                                                | 7652,0                                     | 35,35                                                | 349279                           |
| 2004 | 22 806 287                          | 3,65                            | 6 248 298                 | 455,8                                                                | 13708,4                                    | 35,17                                                | 648458,6                         |
| 2005 | 26 353 343                          | 3,23                            | 8 158 930                 | 475,7                                                                | 17151,4                                    | 27,64                                                | 953449,5                         |

<sup>19</sup> 1 uncja złota = 31,10 g tego kruszcu.

<sup>20</sup> Z powodu braku danych dla roku 1945 przyjęto cenę z roku 1946. Dla lat 1946 i 1947 są to średnie roczne ceny miejscowe płacone rolnikom. Dla lat 1948 i 1949 podane są ceny miejscowe żyta płacone rolnikom przez Polskie Zakłady Zbożowe w roku gospodarczym 1948/49 (*Rocznik Statystyczny 1949*, s. 124). Dla lat 1952–1971 podane są ceny żyta w ramach dostaw obowiązkowych, dla lat 1972–1982 – ceny kontraktowane. Od 1983 r. są to przeciętne ceny skupu.

| Rok  | Udokumentowane wydatki (zł) | Średni kurs 1 USD (zł) | Kwota wydatków (\$) | Światowa cena uncji <sup>21</sup> złota z 31 XII (\$) | Wielkość wydatków w uncjach złota | Przeciętna cena 1 q żyta (zł) <sup>22</sup> | Wielkość wydatków w q żyta |
|------|-----------------------------|------------------------|---------------------|-------------------------------------------------------|-----------------------------------|---------------------------------------------|----------------------------|
| 2006 | 31 390 169                  | 3,1                    | 10 125 861          | 636,3                                                 | 15913,7                           | 38,52                                       | 814905,7                   |
| 2007 | 40 363 964                  | 2,78                   | 14 519 411          | 833,2                                                 | 17426,1                           | 60,21                                       | 670386,4                   |
| 2008 | 36 680 928                  | 2,4                    | 15 283 720          | 880,3                                                 | 17362,0                           | 51,65                                       | 710182,5                   |
| 2009 | 30 769 809                  | 3,12                   | 9 862 118           | 1096,5                                                | 8994,2                            | 32,74                                       | 939823,1                   |
| 2010 | 42 563 362                  | 3,02                   | 14 093 828          | 1421,6                                                | 9914,1                            | 42,12                                       | 1010526                    |
| Σ    |                             |                        | 124 064 180         |                                                       | 542 529,3                         |                                             | 10 492 811                 |

Źródło: opracowanie własne.

## 5. Zakończenie

Z przeprowadzonych badań wynika, że łączna kwota wydatków poniesionych na Muzeum Pałacu w Wilanowie w latach 1945–2010 wynosi:

- (1) po przeliczeniu uwzględniającym wymianę pieniędzy i denominację – 297 mln zł;
- (2) w przeliczeniu na USD – 124 mln \$, co przy średnim kursie z 2010 r: 1 \$ = 3,02 zł daje nam sumę 375 mln zł;
- (3) w przeliczeniu na żyto – 10,5 mln q, co biorąc pod uwagę przeciętną cenę 1q żyta z 2010 r. równą 42,12 zł, daje nam sumę 442 mln zł;
- (4) w przeliczeniu na złoto według cen światowych w USD – 542 tys. uncji czystego złota, co w przeliczeniu na cenę 1 uncji w 2010 r równą 1421,6 \$ daje nam kwotę 771 mln \$; opierając się na średnim kursie USD z 2010 r: 1 \$ = 3,02 zł, otrzymujemy sumę 2 329 mln zł.

Dyskusyjne może być to, który z przeliczników w sposób właściwy wyznacza wartość realną kosztów poniesionych od 1945 r. Bezdyskusyjne jest natomiast to, że metoda uwzględniająca wymianę pieniędzy i denominację nie powinna być stosowana przy przeliczaniu wartości nominalnych. Bardzo wyraźnie potwierdza to zamieszczona poniżej tabela, z której wynika, że przy zastosowaniu tej metody nakłady poniesione na Muzeum Pałacu w Wilanowie w latach 1945–1949 na dziś wyniosłyby 3,4 zł. Jeżeli nawet przyjmujemy, że w latach 1950–2013 mamy do czynienia z inflacją w wysokości 1000%, to i tak wartość nakładów wyniesie tylko 34 zł, co jest oczywiście absurdalne.

<sup>21</sup> 1 uncja złota = 31,10 g tego kruszcu.

<sup>22</sup> Z powodu braku danych dla roku 1945 przyjęto cenę z roku 1946. Dla lat 1946 i 1947 są to średnie roczne ceny miejscowe płacone rolnikom. Dla lat 1948 i 1949 podane są ceny miejscowe żyta płacone rolnikom przez Polskie Zakłady Zbożowe w roku gospodarczym 1948/49 (*Rocznik Statystyczny 1949*, s. 124). Dla lat 1952–1971 podane są ceny żyta w ramach dostaw obowiązkowych, dla lat 1972–1982 – ceny kontraktowane. Od 1983 r. są to przeciętne ceny skupu.

Tabela 5. Zestawienie nakładów poniesionych na Muzeum Pałacu w Wilanowie w latach 1945–1949 przy zastosowaniu analizowanych przeliczników

| Rok                     | Udokumentowane wydatki (zł) | Kwota wydatków (\$) | Wielkość wydatków w uncjach złota | Wielkość wydatków w q żyta | Kwota wydatków po uwzględnieniu wymiany pieniędzy i denominacji (zł) |
|-------------------------|-----------------------------|---------------------|-----------------------------------|----------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| 1945                    | 486 180,26                  | 4861,80             | 130,34                            | 314,88                     | 0,49                                                                 |
| 1946                    | 304 328                     | 3043,28             | 79,46                             | 197,10                     | 0,30                                                                 |
| 1947                    | 824 26                      | 329,70              | 7,67                              | 27,02                      | 0,08                                                                 |
| 1948                    | 1 166 802                   | 2917,01             | 69,45                             | 576,48                     | 1,17                                                                 |
| 1949                    | 1 330 480                   | 3326,20             | 82,13                             | 657,35                     | 1,33                                                                 |
| Razem                   | 3 370 216                   | 14 477,99           | 369,05                            | 1772,84                    | 3,37                                                                 |
| Suma w zł <sup>23</sup> | 3 370 216                   | 43 723,52           | 1 584 417,27 <sup>24</sup>        | 74 672,02                  | 3,37                                                                 |

Źródło: opracowanie własne

Dla kompletności badań dotyczących metod przeliczania nakładów ponoszonych od 1945 r. właściwym jest zbadanie krajowych cen złota, aż do momentu stosowania w Polsce cen światowych tego kruszcu. Jak zostało już wcześniej nadmienione, na chwilę obecną dysponujemy jedynie ceną skupu złota przez NBP dla lat 1950–1964 wynoszącą w tym okresie 4,50 zł za 1 gram czystego złota, co oznacza, że 1 uncja kosztowała 139,95 zł. W tabeli 6. dokonano przeliczenia wydatków dla tych lat na wielkość złota według cen światowych i krajowych obowiązujących w tym czasie. Dokonując porównania dochodzimy do wniosku, iż przy cenie krajowej otrzymujemy prawie trzykrotnie większą ilość złota. W takiej relacji również wzrasta kwota nakładów finansowych dla tego okresu, po przeliczeniu ich według ceny złota z 2010 r.

Tabela 6. Wydatki poniesione na Muzeum Pałac w Wilanowie w latach 1945–2010 w przeliczeniu na złoto według cen światowych w USD i cen krajowych w zł w latach 1950–1964.

| Rok  | Udokumentowane wydatki (zł) | Wielkość wydatków w uncjach złota wg światowych cen | Wielkość wydatków w uncjach złota wg krajowych cen <sup>25</sup> |
|------|-----------------------------|-----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| 1950 | 3 324 246,37                | 206,22                                              | 23753,10                                                         |
| 1951 | 1 617 695,73                | 10 110,60                                           | 11559,10                                                         |
| 1952 | 1 412 474,27                | 9124,51                                             | 10092,71                                                         |
| 1953 | 2 776 833,13                | 19 555,16                                           | 19841,61                                                         |
| 1954 | 7 044 181,27                | 49 887,97                                           | 50333,56                                                         |
| 1955 | 6 630 120,14                | 47 088,92                                           | 47374,92                                                         |
| 1956 | 7 040 802                   | 50 005,70                                           | 50309,41                                                         |

<sup>23</sup> Po przeliczeniu kwoty z razem przez ceny z 2010 r.: USD = 3,02 zł, uncja złota = 1421,6 \$, 1 q żyta = 42,12 zł.

<sup>24</sup> Łączna suma uncji złota wynosząca 369,05 została pomnożona przez cenę uncji z 2010 r. – 1421,6 \$, co dało wartość 524 641,50 \$, która została następnie pomnożona przez cenę USD z 2010 r.

<sup>25</sup> 1 uncja = 139,95 zł.

| Rok                                                       | Udokumentowane<br>wydatki (zł) | Wielkość wydatków<br>w uncjach złota wg<br>światowych cen | Wielkość wydatków<br>w uncjach złota wg<br>krajowych cen <sup>26</sup> |
|-----------------------------------------------------------|--------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| 1957                                                      | 4 738 860                      | 5593,56                                                   | 33861,09                                                               |
| 1958                                                      | 4 733 317                      | 5587,01                                                   | 33821,49                                                               |
| 1959                                                      | 7 236 329,55                   | 8541,47                                                   | 51706,53                                                               |
| 1960                                                      | 8 333 662,24                   | 9513,31                                                   | 59547,43                                                               |
| 1961                                                      | 8 802 771                      | 10 331,89                                                 | 62899,40                                                               |
| 1962                                                      | 20 695 889,66                  | 24 359,57                                                 | 147880,60                                                              |
| 1963                                                      | 22 707 619,2                   | 26 803,14                                                 | 162255,23                                                              |
| 1964                                                      | 5 176 079,4                    | 6092,37                                                   | 36985,20                                                               |
| Razem                                                     |                                | 282 801,00                                                | 802 221,37                                                             |
| Razem w złotych dla<br>ceny złota w 2010 r. <sup>27</sup> |                                | 1 214 129 737                                             | 3 444 120 852                                                          |

Źródło: opracowanie własne

## Bibliografia

- Borowski W., *Długoterminowy Kredyt Ziemi w Polsce Odrodzonej*, „Rolnik Ekonomista” 1929, t. VII, s. 180–189.
- Emisja listów zastawnych ziemskich w roku 1926*, „Rolnik Ekonomista” 1926, t. II, s. 374–375.
- Fiedorowicz J., *Ruch i wskaźnik cen na rynku warszawskim*, Warszawa 1921.
- Hoszowski S., *Ceny we Lwowie w 16 i 17 wieku*, Lwów 1928.
- Hoszowski S., *Historyczne badania cen*, „Roczniki dziejów społecznych i gospodarczych” 1931, t. I, s. 53–77.
- Ignatiuk A., *Rozwój cen w b. Królestwie Polskim 1904–1913*, „Rocznik Biblioteki Wyższej Szkoły Handlowej”, t. V, Warszawa 1927.
- Jezierski A., C. Leszczyńska, *Narodowy Bank Polski 1948–1970*, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2001.
- Jezierski A., *Reformy pieniężne w Polsce w perspektywie historycznej*, „Bank i Kredyt” 1994, nr 10, s. 4–14.
- Sprawozdanie Ministerstwa Finansów z kontroli bilansu NBP za rok 1965*, Archiwum Narodowego Banku Polskiego, sygn. 93/93 p. 15, s. 36.
- Tabela kursowa nr 1, „Wiadomości Narodowego Banku Polskiego” 1953, nr 2, s. 142.
- Wiśniewski J., *Indeksy cen hurtowych w Królestwie Polskim 1894–1903*, „Rocznik Biblioteki Wyższej Szkoły Handlowej”, t. III, Warszawa 1927.
- Wójtowicz G., *Kurs walutowy: stabilny czy zmienny?*, „Bank i Kredyt” 1984, nr 1, s. 21.
- Wójtowicz G., *Kursy walutowe w latach 1982–1987*, „Bank i Kredyt” 1987, nr 10, s. 1.; [www.andrzejbaranowski.pl/au ceny.htm](http://www.andrzejbaranowski.pl/au ceny.htm).
- Wyczański P., *Polityka kursowa ostatnich lat*, „Bank i Kredyt” 1992, nr 5, s. 5.

<sup>26</sup> 1 uncja = 139,95 zł.

<sup>27</sup> Jak zostało podane wcześniej, uncja złota na rynkach światowych na koniec 2010 r. kosztowała 1421,6 \$, co po kursie średnim, tj. 1 \$ = 3,02 zł, daje 4293,23 zł za uncję czystego złota.